

רְאֵית הַרִיחַ

לפרשת ~~מטות~~

ר' ציון 451

לעיני
 משה זאב בן יעקב שטרן ז"ל
 נפטר ביי"ט חשוון
 צירל בת שלמה ונגרובסקי ז"ל
 נפטרה בכ"ט חשוון
 מרת שיטיל
 בת הרב דוד מנחם הכהן דיוק ז"ל
 נפטרה בטי' מר חשוון, תשס"ב
 ת.נ.צ.ב.ה.

1. ויאמר יצחק אל-יעקב גִּשְׁה־נָא וּאִמְשֹׁךְ בְּנֵי הָאֵתָהּ
 כִּי זֶה בְנֵי עֵשָׂו אִם־לֹא: וַיִּגֶשׁ יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ
 ט וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו: וְלֹא הִכִּירוּ בִּירְהוּ
 ט וְהָיוּ כִּידֵי עֵשָׂו אֲחִיו שְׁעֵרֵת וַיְבָרְכֶהוּ: וַיֹּאמֶר אֲתָהּ זֶה בְנֵי
 ט עֵשָׂו וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: וַיֹּאמֶר הַגִּשְׁה לִי וְאֶכְלֶה מֵעֵד בְּנֵי לְמַעַן
 ט תְּבָרְכֶךָ נִכְשִׁי וַיִּגְשְׁלוּ וַיֹּאכְלֵ וַיִּבֹּא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתָּ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 ט יִצְחָק אָבִיו גִּשְׁה־נָא וְשָׁקֶה לִי בְּנֵי: וַיִּגֶשׁ וַיִּשְׁקְלוּ וַיִּרְחַ אֶת־רִיחַ
 ט בְּגָדָיו וַיְבָרְכֶהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רִיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְו
 יְהוָה: (כ"א, כ"ב, כ"ג)

6. דָּבָר אַחֵר וַיִּרְחַ אֶת רִיחַ בְּגָדָיו
 וַיְבָרְכֶהוּ בְּגוֹן יוֹסֵף מְשִׁיתָא וְקָוָם אִישׁ צְרוּרוֹת יוֹסֵף
 מְשִׁיתָא בְּשַׁעֲהַ שְׁבַקְשׁוּ שׁוֹנְאִים לְהַכְנִס לְהַר הַפִּיִת אָמְרוּ
 יִכְנָס מֵהֶם וּבְהֶם תִּחְלָה אָמְרִין לָהּ עוֹל וּמָה דְאֵת מְפִיק
 דִּידָךְ נִכְנָס וְהוֹצִיא מְנוּדָה שֶׁל זָהָב אָמְרוּ לוֹ אִין דְּרָבּוּ שֶׁל
 הַדְּיוּט לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּזוֹ אֵלָא עוֹל זְמַן תִּנְיָנוֹת וּמָה דְאֵת
 מְפִיק דִּידָךְ וְלֹא קָבַל עָלָיו אָמַר ר' פִּינְחָס נִתְּנָו לוֹ מְכָס ג'
 שָׁנִים וְלֹא קָבַל עָלָיו אָמַר לֹא דִּי שְׁהַכְעַסְתִּי לֵאלֹהֵי פְעַם
 אַחַת אֵלָא שְׁאֲכַעִסְנֹו פְעַם שְׁנִיָּה מָה עָשׂוּ לוֹ נִתְּנֹו אוֹתוֹ
 בְּחַמּוֹד שֶׁל חֲרָשִׁים וְהָיוּ מְנַסְרִים בּוֹ הֵיךְ מִצוּחַ וְאוֹמַר וַי
 אוֹי אוֹי שְׁהַכְעַסְתִּי לְבוֹרְאֵי וְקָוָם אִישׁ צְרוּרוֹת הֵיךְ בֶּן
 אַחוֹתוֹ שֶׁל ר' יוֹסֵי בֶן יוֹעֲזָר אִישׁ צְרִידָה וְהוּהוּ רָבָב סוֹסִיא
 בְּשַׁבְתָּא אֲזַל קוֹמֵי שְׁרִיתָא לְמַצְטַבְלָא אָמַר לָהּ חַמִּי סוֹסִי
 דְאַרְבְּבֵי מְרִי וְחַמִּי סוֹסֵף דְאַרְבְּבֵךְ מְרָךְ אָמַר לוֹ אִם כֶּף
 לְמַכְעִיסִיו קַל וְחַמְרָ לְעוֹשֵׂי רְצוֹנֹו אָמַר לוֹ עֲשֵׂה אָדָם
 רְצוֹנֹו יוֹתֵר מִמֶּנָּה אָמַר לוֹ וְאִם כֶּף לְעוֹשֵׂי רְצוֹנֹו קַל וְחַמְרָ
 לְמַכְעִיסִיו נִכְנָס בּוֹ הַדְּבָר בְּאָרְסֵ שֶׁל עֲכָנָא הַלֵּךְ וְקָוָם
 בְּעַצְמוֹ אַרְבַּע מֵיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה שׁוֹפָה הַרְגַּ וְחִנּוּק מָה
 עֲשֵׂה חַבִּיא קוֹרָה נְעֻצָה בְּאֶרֶץ וְקָשֶׁר בָּהּ נִימָא וְעָרַף
 הַעֲצִים וְהַקִּיפֹן גְּדָר שֶׁל אֲבָנִים וְעֲשֵׂה מְדוּרָה לְפָנֶיהָ וְנַעַץ
 אֶת הַחֲרָב בְּאֶמְצָע וְהַצִּית הָאוּר תַּחַת הַעֲצִים מִתַּחַת
 הָאֲבָנִים וְנִתְלָה בְּקוֹרָה וְנִחְנַק קְדַמְתּוּ הָאֵשׁ נִפְסְקָה הַגִּימָה
 נִפְל לְאֵשׁ קְדַמְתּוּ חֲרָב וְנִפְל עָלָיו גְּדָר וְנִשְׁרַף נְחַמְגַּם יוֹסֵי
 בֶּן יוֹעֲזָר אִישׁ צְרִידָה וְרָאָה מִשְׁתּוֹ פְּרָחָה בְּאוּר אָמַר
 בְּשַׁעֲהַ קִלְהָ קְדַמְנִי זֶה לְגַן עֵדֶן. (מ"ג, מ"ד)

2. וירח וגו', והלא אין ריח דע יותר משטף העזים, אלא²
 מלמד שנכנס עמו ריח גן עדן. כריח שדה אשר ברבו ה', שנחן בו
 ריח טוב, וזהו שדה תפוחים, כך-דרשו רז"ל³
 (ר"י ל"א, ס"ב)

3. ראה ריח בני, אתה בני ראה
 והתבונן שזה הריח הוא. כריח שדה, שמלכו המציאות המספיק
 לו להיותו מזון לאיזה כעל חיים הוסיף עליו טובת הריח המהנה
 ומעיל לרוח החייוני והנפשי, וזה מדרכי טובו, אשר ברבו ה'
 (כ"ז ס"ו י"ג, ל"א)

4. כוונתו ונשיק לה וארח ית ריחא דלבושו וברכה ואמר חמון ריחא דברי כריחא דקטורת
 בוסמניא דצחידא מתקורבא בטוור בי מקדשא דאתגרי חזל דבריה יתה ? ואמרעי לאשראה
 שכנתה ספן: (זמן פן-אנאל)

5. דָּבָר אַחֵר מְלַמֵּד שְׁהָרָאָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּנוֹי וְחֲרָב וּבְנוֹי 'רָאָה רִיחַ בְּנֵי' הַרִי בְּנוֹי הֵיךְ
 מָה דְאֵת אָמַר (במדבר כח. ב) 'רִיחַ נִיחֹחֵי תִשְׁמְרוּ' בְּרִיחַ
 שְׂדֵה' הַרִי חֲרָב בְּמָה דְאֵת אָמַר (מִכָּה ג. יב) 'צִיּוֹן שְׂדֵה
 תִּחְרַשׁ' 'אֲשֶׁר בָּרַכּוּ ה'' בְּנוֹי וּמִשְׁקָלָל לְעַתִּיד לְכוּא בְּעַנְיָן
 שְׁנֵאמַר (תהלים קלג. ג) 'כִּי שָׁם צוּהָ ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם'. (כ"א ל"א ר"ב, כ"ב)

7. (כז) וירח את ריח בגדיו ויכרכהו, וירח ב', ואירך וירח ה' את ריח הניחח (לעיל ח כא) כדאי בפי עושיין פסין⁹ דרש מרי בר מר, מאי דכתי' (ו) הראני ה' והנה שני דודאי תאנים מוערים לפני היכל ה' ונ' חודו אחד (תאינות) [תאנים] טובות מאד וכר' (ירמיה כד א-ב). הדוד אחד תאנים טובות אילו צדיקים גמורים. והדוד אחד תאנים רעות מאד, אילו רשעים גמורים. שמא תאמר אבד סיבון ובטל סיבון, ת"ל הדודאים נתנו ריח (שה"ש ז יד) אילו ואילו עתדין שיתנו ריח. וגם דרשין¹⁰ וירח את ריח בגדיו, אל תיקוי בגדיו אלא כוגדיו, והיינו שגילה לנו המסר וירח את ריח בגדיו, וירח ה' את ריח הניחח.

(מב"מ - דקין מאי על קורן אונקלוס
"אמר רב חסדא רביש")

ואמר רב חסדא רביש

8. מרי בר, מר מאי דכתיב¹¹ והנה שני דודאי תאנים מוערים לפני היכל ה' הדוד (ו) אחד תאנים טובות מאד כתאני הכבודות והדוד (ה) אחד תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מדוע תאנים המצבות אלו צדיקים גמורים תאנים הרעות אלו רשעים גמורים ושמא תאמר אבד סכרם ובטל סכרם ת"ל הדודאים נתנו ריח אלו ואלו עתדין שיתנו ריח (צוין כא).

9. הראני יהוה והנה שני דודאי תאנים מוערים לפני היכל יהוה אחרי הגלות נכבדראצר מלך בבל את יכניהו בן יהויקים מלך יהודה ואת שני יהודה ואת החרש ואת המסגר מירושלם ויבאם בבל: הדוד אחד תאנים טובות מאד כתאני הכבודות והדוד אחד תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מדוע: ויאמר יהוה אלי מה אתה ראה ירמיהו ואמר תאנים התאנים הטבות טובות מאד והרעות רעות מאד אשר לא תאכלנה מדוע: (ירמיה כג, יא-טז)

10. אהבת צדק ותשנא¹² דשע על-פני משחך אלהים אלהיך שמו ששון מהבדך: מר¹³ ואהלות קציעות כל בגדתיך מזה היכלי שן מני שמתיך... כל-כבודה בת-מלך פנמה ממשבצות זהב לבושה: (תנ"ך מ"ב, ה-ט... י"ג)

11. חטר מגזע ישי ונער משרשיו יפרה: ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה: ותריתו ביראת יהוה ולא למראה עיניו ושפוט ולא למשמע אזניו יוכיח: ושפט בעדק דלים והוכיח במישור לענוי-ארץ והכה-ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימות רשע: והיה צדק אזור מתנו והאמונה אזור חלציו: וגד זאב עסר כבש ונמר עס-גדי ירבע ועגל וכפיר ומריא יחלו ונער קטן נהג בס: ופרה ורב תרעינה יחדו ירבעו ילדיהן ואריה כבקר יאכל-תבן: ושעשע יונק על-חר פתן ועל מאורת צפעונו גמול ידו חדה: לא-ירעו ולא-ישחיתו בכל-הר קדשי כי-מלאה הארץ דעה את-יהוה פנים לים מכסים: (ישעיה י"א, א-ט)